

25

№25 Qiyməti 12 qəpik.

مولانا ناسر الدین

Молла Насреддинъ

مره ۲۵ قیمتى ۱۲ قپک

Цена 12 k. № 25

Исмаиль бекъ
Гаспиринский
(Ум. 11 сен. 1914 г.)

Sentyabrın 11-də dünyadan köçüb 12-də mübarək bədəni torpağa tapşırılan yazıçılar atası İsmayıl Mirzə Qaspirinski həzrətlərinin təsviridir.

Litoq. S.Bıxova.

Doğanmaz madəri-giyti sənintək bir də bir dahi Sübutunda bu bir qövlün gətirrəm şahid Allahi Basarkən cəhli-qəflət büsbütün əqvami-islami Çıxıb meydana oldun millətin bir sən mədədxahi.

Adres: Tiflis, Davidov küçəsi nömrə 24.

Адрес: Тифлиς, Давидовская, 24.

Teleqram üçün: Tiflis, "Molla Nəsrəddin".

Для телеграмм: Тифлиς, "Молла

Нəsrəddин".

Подписная цена:

На годъ - 6 руб.

6 месяц - 3 р. 50 к.

3 месяц - 2 р.

1 месяц - 40 к.

Adres dəyişmək haqqı 3 dənə 7 qəpiklik markadır.

Qafqazda və Rusiyada

12 aylığı - 6 manat

"-----" 6 aylığı - 3 manat yarım

"-----" 3 aylığı - 2 manat

"-----" 1 aylığı - 40 qəpik

Əcnəbi məmləkətlərdə 12 aylığı - 7 manat

"-----" 6 aylığı - 4 manat

Tək nüsxəsi idarəmizdə 10 qəpik, özgə şəhərlərdə 12 qəpik.

Ədəbiyyat

İZHARİ-TƏƏSSÜF

Ədibi-möhtərəm İsmayıl bəy Qaspirinski-nin vəfatı ümum aləmi-islami nə dərəcədə məyusiyətə düşər edib bizə daha artıq mayeyi-təhəssür və pərişanlıq olubdur. Onun belə bir ziyai-əbədisinin barəsində gərək Qafqaz və gərəkse Türkünstan və Kırım yazıçıları ürək-yandırıcı növhə və mərsiyələr yazıblar, lakin bizdən asılmayan səbəblərə görə bizim bu nömrəmiz yubandığından dolayı şimdiki biz fəqət o mərhumun təsviri ilə məcmuəmizi ziynətləndirib aləmi-islama ümumən və aileyi-müsibət-zədəsinə, xüsusən bəyani-təziyyət və təsliyət edirik.

İdarə

ƏDƏBİYYAT

*Yuxlayıbdır bax ona! Sanma ki, bidardır o
Beş pıçıtq əsr olur ki, bu qılıq vardır o
Qeydsiz, rahatü asudəvü bikardır o
Cəhl sərgəştəsi, qəflət qulu, qəmxardır o
Köhnədən bu mərazə boylə giriftardır o!*

*Bu böyük heykəli hər adlıyı diksindiriyor
Yek nəzərdə ürəyə zərbeyi-xovf endiriyor
Olsa şir, ürki diyor seyr edəni sindiriyor
Qorxudur Rüstəmi-Zal olsa da naçardır o,
Beş pıçıtq əsr oluyor ki, bu qılıq vardır o!*

*Xəlf bu heykəli-xuşkidəyi ziruh sanıyor
Mumiya olduğunu bilməyərək aldanyor.*

*Canlıdır der ona bəziləri də daldanıyor!
Diridir nə ölüdür, məst nə huşyardır o,
Beş pıçiq əsr oluyor ki, bu qılıq vardır o!*

*Dürtmələ, səslə, qımıldarmı? Yəqin eylə ki, yox!
İmtəhan etmək üçün sapla cigərgahına ox!
Yıldırımlar şaqıyıb, fırtınalar patladı çox
Bilmə ki, böylə birindən də xəbərdardır o,
Beş pıçiq əsr oluyor ki, bu qılıq vardır o!*

*Gurlayan toplar açır minlər ilə odlu məzar
Kürreyi-ərzimizi titrədiyor vəlvələdar
Dirjabillər, gəmilər, aftamobillər, səs urar
Tapdalanmazsa oyanmaz yuxudan, kardır o,
Beş pıçiq əsr oluyor ki, bu qılıq vardır o!*

*Axmıyor, donmuş onun rigləri içindəki qan
Sınəsində nəfəsi yox, quru cismində də can
Zində kərdə və əntiqeyi-bəxülqi-cəhan...
Bir tulambacı, tuhaq xilqəti-sərkardır o.
Beş pıçiq əsr oluyor ki, bu qılıq vardır o!*

*Əlqərəz işbu həyulayi bədən sanmamalı
Güclü, məfkurəli insan deyərək anmamalı
Hali-bihalına qəlbən acınıb yanmamalı
Çünki bu hali-qəməfzayə tələbkardır o,
Özü öz canına bir xəsmi-sitəmkardır o,
Evi çiyindəcə dərvəsi-səbükbardır o,
İdeal düşgünü, iş yorğununu, əhrardır o,
Beş pıçiq əsr oluyor ki, bu qılıq vardır o.*

"Keyfsiz"

ŞÜVƏLANDAN MƏKTUB

Möhtərəm Molla əmi!

Bu il yay fəsli Şüvəlan qiraətxanasında o qədər qəzet oxuyan olurdu ki, qəzetlər əldən ələ çatmayır. Hələ neçə dəfələr ilə qəzet üstə dava-qalmaqal olub, yüngül yaralananlar da olmuşdu. Müxtəsər, qiraətxana şuluq olduğuna görə bu axır vaxt çəkib qapısını bağladım və ağzına da bir zorba qıfıl vurdum.

Ancaq bu günlər Şüvəlan yaylaq sezonunun axırları olduğuna görə camaata bir keyf göstərib, ürəklərini ələ gətirib şad eləmək üçün qiraətxana həyətində dadlı bir toy məclisi düzəltdim.

Şəhərdən bir dəst zurnaçı və bir dəst xanəndə gətirtmişəm. İki dənə də nazənin sənəm rus matışkası gecə səhərə kimi oynayıb ləzzət verməkdədirlər. Gecələr də ay işığı, sərin hava, özgə ləzzəti var. Bu saat şirin keyfdir. Bu toyu səndən çox nisgil elədiyimə görə bu kağız ilə bərabər bir dənə dəvətnamə sənə göndərdim.

Ümidvaram ki, zəhmət qəbul edib gəlib bizim Şüvəlan qiraətxanamızı və nə qədər tərəqqi etdiyimizi görüb gedərsiniz.

ƏRUSNAMƏ

Təvəqqə olunur ki, zəhmət çəkib təşrif gətirəsiniz. Balaəli filan filan oğlunun toy məclisinə, Şüvəlan bağlarında qiraətxanada bu avqust ayının 18, 19 və 20-də düşənbə, seşənbə, çaharşənbə günlərində.

(Əz tərəfi Məşədibəy Xanov)

ƏŞAR

SAQQAL

*Maşallah! Bu deyil riş ki, mərcandır bu!
Yox "dügə" bənzəri əbrişimi-Kirmandır bu!*

*Dəsti-qüdrətlə xümi-həqqdən əlvandır bu
Tanrıdan bu kişiyyə bir böyük əhsandır bu,
Buna bax! Molla dayı gör nə dirəxşandır bu!*

*Buna bir dürlü yaxışmaz belə saqqal deyəməm
İki yüz rəng çalır sürx, güli-al deyəməm*

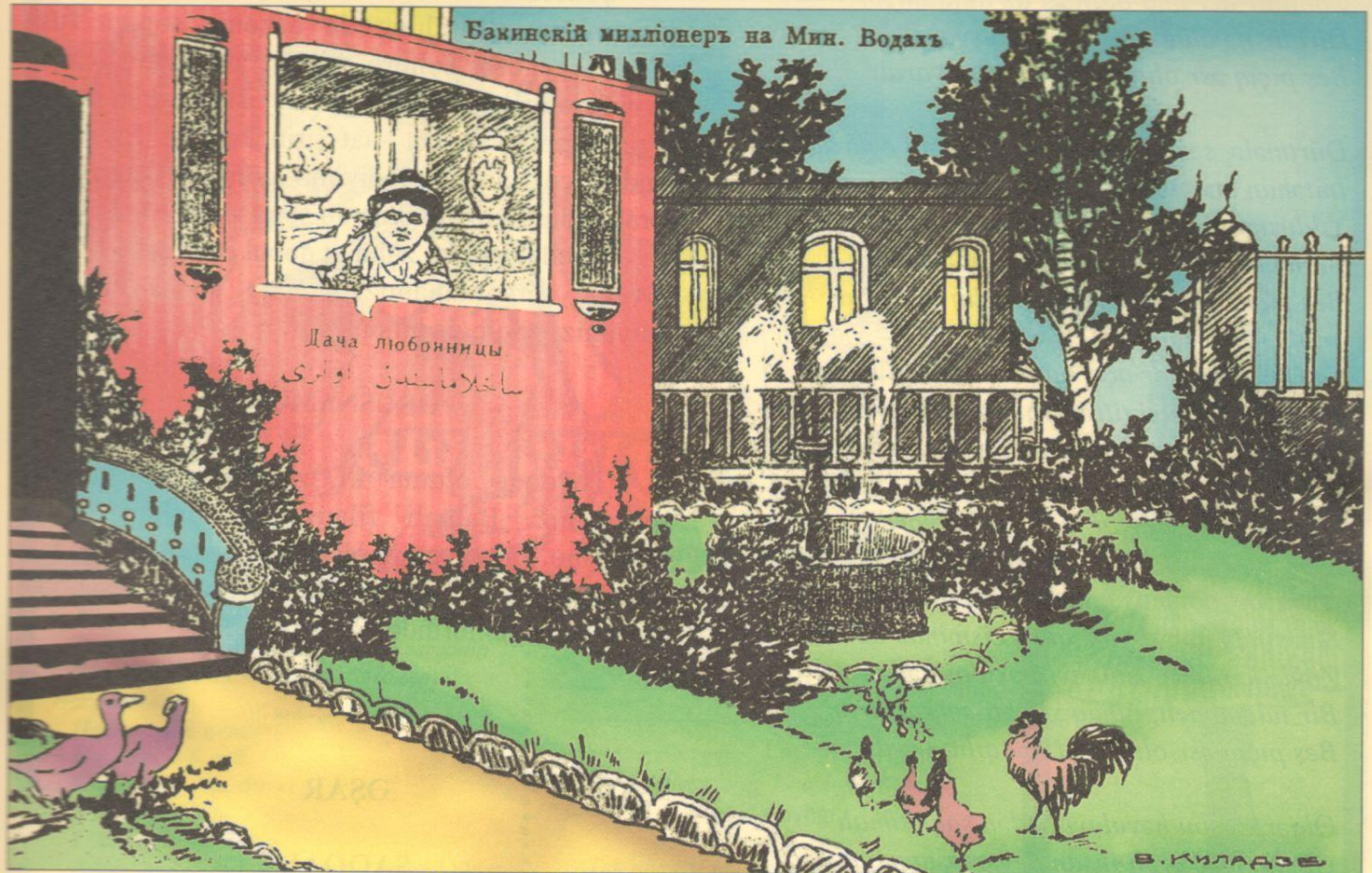
*Hər qırışmal desə də mən ki buna çal deyəməm
Sənəti-sane, ziqüdrəti-yəzdandır bu
Buna bax Molla dayı, gör nə dirəixşandır bu!*

*Hər telindən asılıbdır, birər onbaşı mələk
Cümlə məşğuldur orada dolandıqca fələk*

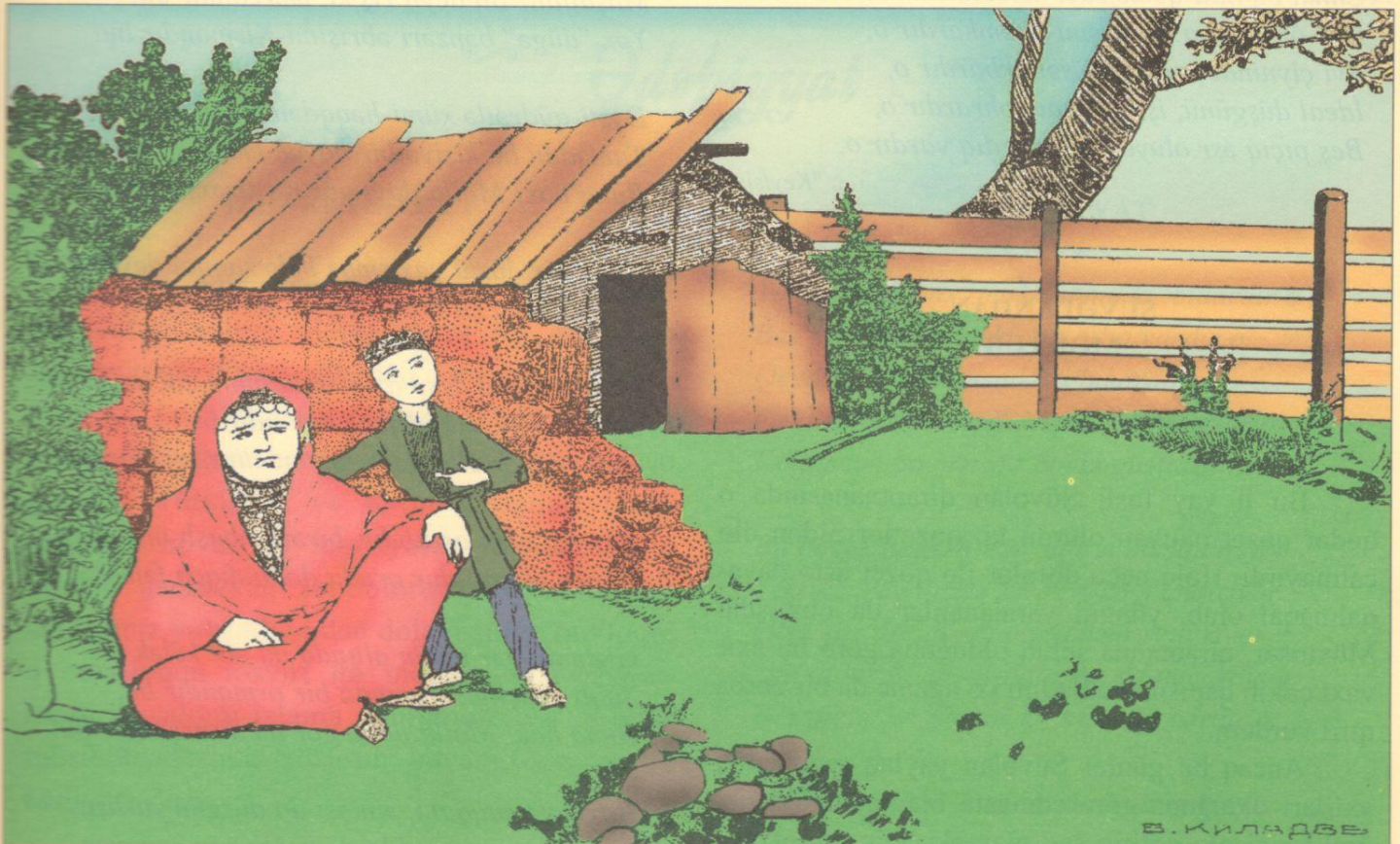
*Gizlənib hər tükün altında iki əlli kələk
Saqlı vəhşilər arasında bir ormandır bu,
Buna bax! Molla dayı, gör nə dirəixşandır bu!*

*Bax hələ saqqala, siması da düzgün yaraşır
Nuri-rüxsarına qıldıqda nəzər göz qamaşır
Saç kimi şaqqələnir gah iki çiyindən aşır*

Yesentukuda bir milyonçunun kirayə etdiyi imarətlər.

Дача любовницы.
Saxlamasından ötrü.

Дача жены.
Əhli-əyalından ötrü.

Gərək piyada gedib Sərmənra quyusundan həzrəti-höccəti hökmən çıxardıb gətirək ki, din əldən getdi.

*Dami-təzvir deyil, rişteyi-imandır bu,
Buna bax! Molla dayı, gör nə dirəxşandır bu.*

*Boylə bu çöhrə, bu saqqal məni təsxir eləyir
Özünə doğru həvəs, sevgimi təksir eləyir*

*Çox böyükdür başıtək bu məni dilgir eləyir
Ona çox eyb deyilsə də nə nöqsandır bu,
Buna bax! Molla dayı, bir yekə qazğandır bu!*

*Kimdir? Anlat-tanıyırsanmı? Axunda bu kişi?
Mat-heyran buraxıbdır məni tövri-gəzişi*

*Bənzəyir "Zalə" boyu, Givə - ləvəndin-yerişi
Zorbazorda hələ Rüstəmi-dəstandır bu,
Buna bax! Molla dayı, gör nə böyük candır bu!*

*Şəhri-Tiflisdə yox bircə nəfər tay buna
İşbu saqqal verilib əqlə bədəl pay buna
Əlli yol rəng urulur həftə buna, ay buna*

*Hind əqiqindən, iki qat daha rəxşandır bu
Hifzinüallah elə bil şaxeyi-mərcandır bu
Rəngmi? Ya ürəyimdən süzülən qandır bu?*

"Keyfsiz"

İDARƏYƏ MƏKTUB

Molla əmi! Bu gün bir dostum mənim yanıma gəlmişdi. Salam verib oturandan sonra dedi ki: "Filankəs sənin ilə bir məsləhətə gəlmişəm, mənə yol göstər". Mən də dedim: "Yaxşı! Bildiyimi əsirgəmərəm, de görüm nədir". Dedi: "Özün bilirsən ki, müsəlman şöhrətpərəst olur, mən də xalis müsəlman olduğuma görə istəyirəm ki, heç olmasa öz millətimin içində şöhrət qazanam. İndi de görüm nə yol ilə arzuma çata billəm". Mən də bir az fikrə gedib sonra ondan soruşdum ki: "Heç az-məz müsəlmanca savadın varmı?" Dedi: "Bir az var". Dedim: "Xub, bəs elə isə əlinə qələm al, bir dəftərə əqlinə gələndən yazıb cızma-qara elə, adını da qoy kitab və ünvanını məsələ, altı pərdəli milli faciə, sonra çap etdir və kitabın başında gözəl sayaqda təsvirini dərc etdir və altında yaz ki: "Filankəs cənabının təsviridir". Elə ki, oxucuların gözü əvvəlinci səhifədə "milli" sözünü və ikinci səhifədə təsvirini görcək o saat deyəcək: "Bax, bax kişinin üzündən, gözündən mərifət nuru yağır, məşallah əhli-mərifət və millətpərəst belə olar". Arxayın ol daha kitabın içində yazılana baxmıyacaq, işdi baxsa da qüsurlunu görə bilməyəcək. Çünki Sədi buyurubdur:

*"Gər şəkli dariyü həftad eyb
Dust nəbiənd becüz ən yek şəkl".*

Bu tövr bir az vaxtda nəinki öz millətinin içində, bəlkə sair millətlər içində də böyük müsənnif ad və şöhrətini qazanarsan.

İndi Molla əmi! Hərçənd ona belə məsləhət gördüm, amma o şəxs mənim yeganə dostum olduğundan ehtiyat edirəm ki, bəlkə məsləhətim müvafiqi-məram çıxmıya, onun yanında xəcalətli olam. Buna görə təvəqqə edirəm ki, məcmuəniz vasitəsilə bu xüsusda Mustafabəy Əlibəyovdan soruşasız görək bu məsləhətim doğrudurmu və ya yox. Çünki ol cənab bu işdə təcrübəlidir.

Azadqulu

FELYETON

ÜZRÜM VAR

Hörmətli oxucular başdakı ünvana baxıb deyəcəklər ki: "Görəsən Məşədinin genə nə fırlıdağı var ki, əvvəlki əldə üzrüm var deyər ağzını açır".

Təvəqqə eyləyirəm oxucuların ürəklərinə gəlməsin ki, guya mənə gün çıxmağa yarım saat qalanda qüsl vacib olubmuş və sübh namazı da keçirmiş, bir az qol-qabırğam ağradığına görə guya ki, kələk gəlib qüsl eləməyib namazı təyəmmüm ilə qılmışammış və ona görə üzri-şər'im olduğunu bəhanə edərək üzrüm var deyirəmmiş.

Xeyr a, məbada bunu xəyallarına belə gətirələr.

Belə deyil, üzrüm var deyirəm elə doğrudan da üzrüm var və özü də qəbul edilə biləsi üzrlərdəndir.

Hərçəndi burada arvad-uşaq da var, bunların yanında bəzi söhbətləri eləməli deyil, ancaq əlac yoxdur, keçib.

Bir də ki elə arvad-uşağa da hər sözü eşitmək lazımdır, çünki bilmədiklərini bilər, öyrənər, məlumatlarını artırarlar.

Mən deyirəm ki: "Mənim üzrüm var, ancaq siz bilməyirsiniz ki, mən nə üçün üzrüm var deyirəm.

Allah ölənlərinizə rəhmət eləsin, rəhmətlik nənəm mənə 18 yaşında evləndiribdir. İndi bu saat düz tamam kamal otuz üç yaşım var. Yəni mən on üç il bundan qabaq gözümlü açıb, Kabla Pirməmmədin qızını öz eviməzdə görmüşəm. Tamam bu on üç ildə gecə, gündüz Səkinə ilə bir yerdə olmuşuq.

Bağışlayın yanınızda bir utanmazlıq eləyirəm üzrüm var. Səkinə ilə bir yerdə o qədər olmuşuq, o qədər olmuşuq o qədər olmuşuq ki, indi daha məsələm ayıb da olmasın, gecənin bir vaxtı öskürək tutub yuxudan oyadanda ki, ayıb da olmasın, əlim Səkinəyə sürtüşür, əsla ürəyimə gəlməyir ki, yanımda yatan arvaddır. Əksinə, elə xəyal eləyirəm ki, həlbət qardaşım Həsənqulu yorğan tapmayıb gəlib girib mənim yanımda yatıbdır. Məsələm, yəni demək istəyirəm ki, mənim üçün indi yataqda ya qardaşım Həsənqulu, ya Səkinə birdir. Neçə illərdir ki, bir yerdə yatırmaq ha aaa...

Bağışlayın üzrüm var. Doğrudan insan arvad ilə o qədər bir yerdə yaşayır ki, lap doyur, lap gözü yorulur. Axşam yat Səkinə ilə, sabah dur Səkinə ilə, danış Səkinə ilə, dalaş Səkinə ilə, bozbaş ye Səkinə ilə... Əlbəttə axırda adam belə olar. Bəlkə siz təcrübə eləməmiş olarsınız, ancaq mən bunu çox təcrübə eləmişəm. Məsələm: "Görürsən bir atadan bir anadan olan iki qardaş bir yerdə bir evdə yola getməyirlər. Yəni iki müsəlman bir-birilə siğə qardaş olub dost olurlar, çox çəksə bir dostluq çəkir altı ay və ya iki müsəlman qardaş ortaqlar yenə həmçinin, beş gün çəkmir ki, ayrılırlar.

Mən əvvəllər elə bilirdim ki, kim bilsin bunlar biri-birlərinə xəyanətmi eləyirlər, filanmi

eləyirlər, behmanmi eləyirlər ki, ayrılırlar. Xeyr a, sonra gördüm, qandım ki, belə deyil. Məhz ondan ötrüdür ki, bir yerdə o qədər yaşayırlar ki, axırda bir-birindən iyrenirlər. Bunu mən özümdə təcrübə eləmişəm.

Vallah bayax da dedim, Səkinə elə mənim yanımda ya bir ağac, ya bir daş, ya bir qardaş... belə... hə, xəbər al ki, Səkinə ilə elə əvvəldənmi beləsiniz? Yox, yox o vaxtlar ayrı idi, oralarını hamı bilir.

Bağışlayın üzrüm var. Mənim sözümlü qəribliyə salmayın, insan təcrübə ilə kamil olar. İndi mən öz təcrübəm ilə belə tapmışam ki, əgər kişinin iki arvadı olsa belə olmaz, hərgah üç arvadı olsa, iş daha yaxşı olar. Dörd olsa ki, elə bil daha behiştədən, çünki niyə, ondan ötrü ki, məsələm, gedib bir həftə birinin, bir həftə də o birinin ilx...

(Məbədə var)

"Dostunuz Məşədi Sijimqulu"

Müdir və baş mühərrir:

Cəlil Məmmədquluzadə, Əliqulu Nəcəfov

İXTAR

Şəhərlərdə məcmuəmizi satan ağalardan kəməli-əhtiram ilə xahiş edirik ki, öz borclarını tezlik ilə idarəyə göndərsinlər və həmçinin bundan sonra da Bakıdakılar hər aybaşı və sair şəhərdəkilər iki ayda bir hesablarını tamam-kamal məfruq etsinlər. Əks surətdə onlara jurnal göndərməyəcəyik.

POÇT QUTUSU

Balaxana, "Quleybani"yə: Balaxanalı bir şəxsən barəsində yazırsız ki, bir yandan öz evindən qız məktəbini köçürür və bir yandan da "Quyaş" qəzetində özünü məktəb banisi qələmə verir.

Heyif ki, bu cənabın qız məktəbindən üz çöndərməyinin səbəbi bizə məlum deyil. Amma səbəbi hər nə də olsa məktubunuzu çap edə bilmədik. Çünki orada nəhayət töhmətli sözlər var. Bu xüsusda müxbirimizdən səhih xəbər alandan sonra bir şey yazarıq.

Электрон. Грузинск.

Изд. Товарищества Больш. Ванская ул. №12

Şüvəlanda qiraətxanada toy
Свадьба в Шувеланской читальне.